הלכות הדף היומי
מסכת בכורות

תוכן עניינים

א. לא כתבינן אדרכתא אמטלטלי ה"מ היכא דכפריה אבל היכא דלא כפריה כתבינן 2

ב. שני זכרים ונקבה אין כאן לכהן כלום.....3

ג. מת הבן בתוך שלשים יום אף על פי שנתן לכהן יחזיר לאחר ל' יום אף על פי שלא נתן יתן מת ביום שלשים כיום שלפניו.....4

ד. גמרי חדש חדש ממדבר מה התם ומעלה אף הכא נמי ומעלה.....5

ה. הכל מודים לענין אבילות יום שלשים כיום שלפניו 6

ו. הלכה כדברי המיקל באבל.....7

ז. מת האב בתוך שלשים בחזקת שלא נפדה עד שיביא ראיה שנפדה לאחר שלשים יום בחזקת שנפדה עד שיאמרו לו שלא נפדה.....8

ח. הוא לפדות ובנו לפדות הוא קודם לבנו.....9

ט. הפודה את בנו בתוך שלשים יום ... מעכשיו אין בנו פדוי לאחר שלשים יום ואיתנהו למעות ודאי בנו פדוי ... לאחר שלשים יום ונתעכלו המעות ... בנו פדוי 9

י. אקידושי אשה התם לאו אף על גב דנתעכלו המעות הוו קידושיט.....10

יא. הכל מודים היכא דליכא אלא חמש סלעים הוא קודם לבנו ... דמצוה דידיה עדיף ... דאיכא חמש משועבדות וחמש בני חורין ... מלוה הכתובה בתורה לאו ככתובה בשטר דמיא הלכך מצוה דידיה עדיף.....11

יב. חמש סלעים של בן במנה צורי.....12

א. שלשים של עבד.....13

ב. חמשים של אונס ושל מפתה.....13

ג. ומאה של מוציא שם רע.....13

ד. כולם בשקל הקודש במנה צורי.....13

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu

הלכות הדף היומי
מסכת בכורות

ה. וכולן נפדין בכסף ובשוה כסף 14

ו. חוץ משקלים 15

דף מט.

א. לא כתבינן אדרכתא אמטלטלי ה"מ היכא דכפריה אבל היכא דלא כפריה כתבינן

כבר התבאר במסכת ב"ק דף ע. ושבועות לג: שמדינא דגמרא, אין[1] כותבין הרשאה אלא לתבוע פקדונו שביד חבירו ולא כפר לו, שיכול להקנותו לו[2] בכל מקום שהוא כאילו הוא שלו[3], ואם היה הפקדון של מעות צריך להקנותו לו אגב קרקע[4].

וכן יכול להרשות לתבוע קרקע אפילו כפר בו, שקרקע אף על גב שכפר בה הרי היא בעין ויכול להקנותה, וכן מלוה בשטר יכול להרשות אפילו כפר בו[5].

אבל אין כותבין הרשאה על פקדון שביד חבירו שכפר בו כבר, שכיון שכפר בו כבר נראה כאילו חתמו עדי שקר שמקנה לשליח המורשה חפץ שאינו אצלו.

---

[1] שו"ע ונו"כ קכג א

[2] הטעם, דכיון דבכל הרשאה צריכין להקנות לו הממון שמרשה עליו בקנין, וכמ"ש בסימן קכ"ב [סעיף ד'] שכותבין בהרשאה זיל דון ואפיק לנפשך, משום הכי צריך להיות דבר שהקנין חל עליו, דהיינו שהוא בעין כגוף הקרקע, או שטר שהוא שעבוד קרקעות, או פקדון דלא ניתן להוצאה ולא כפר בו, נמצא דבכל מקום שהוא הוה כאילו הוא בידו דמרשה ויכול להקנותו להמורשה, משא"כ בהלואה דלהוצאה ניתנה ואף על גב דלא כפר בו כיון דאינה בעין, או פקדון שהנתבע כפר בו כבר דמחזי כשיקרא דמקנה לו דבר שהלוה אומר שאין לו בידו כלום. סמ"ע שם א

[3] כיון דמסקינן שצריך ליקח לו בקנין ולכתוב לו זיל דון וזכה ואפיק לנפשך כמו שיתבאר

[4] וקי"ל דמעות אינן נקנין בחליפין כמו שיתבאר בעזה"י [סימן ר"ג סעיף ג],

[5] דאע"ג דמלוה להוצאה נתנה ואינה בעין וגם זה כפר בו, מכל מקום הכופר מלוה בשטר הוא כפירת שיעבוד קרקעות, וכשם שיכול לקנות השטר ושיעבודו בכתיבה ומסירה, כך יכול להרשות עליו ולמסור השטר בידו כדי שיגבהו, וצריך לכתוב לו קנה לך האי שטרא וכל שיעבודא דאית ביה. עיין סמ"ע שם ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu

וכן אין כותבין הרשאה על מלוה שבעל פה אפילו לא כפר בה, מפני שמלוה להוצאה ניתנה ואין אדם מקנה לחבירו דבר שאינו בעולם.

ויש אומרים[6] שעל הכל כותבין הרשאה, לא שנא פקדון לא שנא גזל לא שנא מלוה בשטר לא שנא מלוה על פה ואף על גב דכפריה, וכן אנו נוהגין.

וגם לדעה הראשונה כל זה מדינא דגמרא, אבל הגאונים תקנו שכותבין הרשאה אף על המלוה בין בשטר בין בעידי קנין אף על פי שכפר בה בבי״ד, כדי שלא יטול כל אחד ממון חבירו וילך למדינה אחרת ויסמוך שאין כותבין הרשאה, אבל על מלוה על פה שכפר לא תקנו שיכתבו הרשאה[7].

ב. שני זכרים ונקבה אין כאן לכהן כלום

כבר התבאר לעיל דף מח: ששתי נשים של שני אנשים שלא ביכרו וילדו שתי נקבות וזכר או שתי נקבות ושני זכרים או אם ילדו ב׳ זכרים ונקבה פטורין.[8] ואין כאן לכהן כלום[9] די״ל האחת ילדה נקבה והשנית זכר ונקבה ויצתה נקבה תחלה הלכך אין לכהן כלום וכן ב׳ זכרים וב׳ נקבות.

שתי נשים[10] של שני אנשים אחת בכרה ואחת לא בכרה, וילדו שני זכרים ואין ידוע איזה לזה ואיזה לזה, זה שלא בכרה אשתו נותן חמש סלעים לכהן דממ״נ נולד לו בכור.

---

[6] שאין הטעם משום דלא יטול כל אחד ממון של חבירו וילך למדינת הים, דהא כבר כתבתי [בסק״ה] דמשום הלואה דלא שכיחא כגון בעל פה לא תיקנו, אלא יש אומרים זו הן ר״ת והרא״ש [המובאים בציונים אות ה׳] דס״ל דגם מנהג התלמוד כך היה, והיינו טעמא דאף דלא מקנה לחבירו להיות שלו בכה״ג, מ״מ להרשות עליו ולהיות שלוחו מהני. סמ״ע שם ז הכלל שהסברא הראשונה שהיא דעת הרמב״ם ס״ל דלענין הרשאה צריך מדינא דש״ס קנין גמור בכל אופן שהיה מקנה לו לעצמו גוף הדבר שמרשהו עליו ואם הוא בענין שא״י להקנותו א״י להרשות עליו מדינא דש״ס והי״א ס״ל דאפילו דבר שאינו נקנה בקנין יכול להרשות עליו אף מדינא דש״ס דלענין הרשאה תקינו רבנן שיהי׳ שליח כאלו קונה בקנין גמור, ש״ך שם א

[7] משום דלא שכיח שילוה אדם לחבירו בלא שטר, משום הכי לא חששו בכה״ג שילוה לו על פה וילך למדינת הים, דבדבר דלא שכיח לא תיקנו,

[8] רש״י וטור ומש״כ הט״ז סקכ״ד כבר תמהו עליו עי׳ רי״ט אלגזי סוף סקס״ט ופה״כ ע׳ ק״ח ועי׳ מרכה״מ אולם לדעת רבנו נראה דכל א׳ חייב ה׳ סלעים:

[9] שם הלכה כח, שו״ע ונו״כ שם ל

[10] שם הלכה כ טשו״ע ונו״כ שם לא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח״ן 22887389 | ובטל׳ 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu

ילדו זכר ונקבה אין כאן לכהן כלום דשמא הנקבה נולדה לזה שלא ביכרה אשתו וה"ה ב' זכרים וב' נקבות או ב' נקבות וזכר.

ג. מת הבן בתוך שלשים יום אף על פי שנתן לכהן יחזיר לאחר ל' יום אף על פי שלא נתן יתן מת ביום שלשים כיום שלפניו

מאימתי יתחייב בפדיון[11], משישלים שלשים יום שנאמר (במדבר יח פסוק טו) וּפְדוּיָו מִבֶּן חֹדֶשׁ תִּפְדֶּה.

מת הבן בתוך ל'[12] ואפילו ביום ל', אם הקדים ונתן לכהן יחזיר לו הפדיון, שלא נתן לו אלא בתורת פדיון והרי לא נתחייב בו[13].

ואם מת אחר ל' יום[14] חייב בפדיון[15], ואם לא נתן יתן שכבר נתחייב בפדיון וצריך ליתן לכהן המעות לפדותו ולברך על הפדיון, אבל לא יברך שהחיינו שאין מברכין על שחיה לזמן שמתעצב בו. ולכתחלה יש לפדותו קודם הקבורה[16], וכשפודה אומר לכהן בני בכורי שילדה לי אשתי מת ושבק חיים לכל ישראל הילך חמש סלעים שנתחייבתי ליתן לכהן בפדיונו והכהן אומר כסף זה בפדיון בנך בכורך שבקבר ומברך את האב[17].

---

[11] רמב"ם הלכות ביכורים פרק יא הלכה יז ושו"ע ונו"כ יו"ד שה יב

[12] ואפי' נתברר שכלו לו חדשיו ואפי' נהרג או אכלו ארי וכה"ג שאלמלא כן הי' חי יותר מל' יום כאן ובמנחות ל"ז ב' וב"ק י"א ב' ומאירי שם:

[13] והפודה בנו והוא במקום אחר הסכימו הרבה אחרונים שיכול לברך וא"צ לחוש שמא מת הבן. פ"ת יו"ד סי' ש"ה סקכ"א. ובזמנינו שאפשר לשאול בטלפון יותר טוב שישאל לפני הפדיון אם הוא חי, לקו"פ סקס"ז.

[14] ואם כבר עברו עליו כ"ט י"ב תשצ"ג וכן אם פדאו אחר ל' ועדיין לא עברו כ"ט י"ב תשצ"ג יש דעות בזה. פה"כ ע' קס"ה קס"ו.

[15] ואם מת האב אחר ל' יפדוהו היורשים מנכסיו בלי ברכה. [רפא] שם ע' רכ"א בשם מהרי"ל.

[16] פה"כ ע' ר"צ בשם רדב"ז.

[17] שם ע' רצ"א בשם מהרי"ל ומאירי ולכאו' אין לומר שבקבר לפני שקברו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu

כבר התבאר במסכת ב"ק דף יא: שאם נעשה הבן[18] טריפה ודאית[19] קודם שעברו עליו ל' יום אינו חייב לפדותו, אפילו נשאר חי זמן ארוך לאחר ל', שכן מקרא (שם) אַךְ פָּדֹה תִפְדֶּה, יכול אפילו נטרף תוך ל' יום, תלמוד לומר אַךְ, חלק.

לפיכך אפילו אם הקדים ונתן לכהן הפדיון יחזירו, שלא נתן לו אלא בתורת פדיון והרי לא נתחייב בו, ואין צריך לומר אם מת בתוך שלשים ואפילו ביום שלשים שאין צריך פדיון, דבן חדש ומעלה בעינן.

ואם נתן המעות צריך הכהן להחזיר, ואם מת לאחר שלשים יום כבר נתחייב בפדיון וצריך ליתן לכהן המעות לפדותו ולברך על הפדיון, אבל לא יברך שהחיינו שאין מברכין על שחיה לזמן[20], שמתעצב בו.

ד. גמרי חדש חדש ממדבר מה התם ומעלה אף הכא נמי ומעלה

צריך שיעברו עליו שלשים יום שלמים. ולכן אין פודין עד שיגיע יום שלשים ואחד. אולם דעת רוב[21] הפוסקים שביום שנולד נחשב יום א' אפי' נולד לפני השקיעה, ומונה עוד כ"ט יום ומיד בליל ל"א יכול לפדותו. ויש מקצת פוסקים[22] מונין כ"ט יום וי"ב שעות ותשצ"ג חלקים[23] מעת שנולד, ואח"כ אפשר לפדותו והעיקר כדעה ראשונה. ומ"מ יש לחוש נמי לדעה שני'

---

[18] שם ושם

[19] ובכה"ג אפי' חי אח"כ זמן ארוך פטור מפדיון ולא אמרי' טרפה אינה חיה, אבל בספק טרפה בתוך ל' פטור מפדיון דהמע"ה, מיהו אם חי אחר כן יב"ח חייב, דיצא מידי ספק טרפה כיון דחי יב"ח. ש"ך שם טז, ואין דבריו מוסכמים, דיש פוסקים דסבירא להו דבאדם טריפה חי, וכמו שכתבו תוספות בשם ר"ת שלהי זבחים [קטז, א ד"ה דילמא] וכן כתוב בהגהת מרדכי ריש פרק ג' דחולין [רמז תשמב] בשם תוספות שאנץ, ובחיבורי להרמב"ם [נחל איתן] בהלכות איסורי ביאה פרק י' הלכה י"א הוכחתי שכן הוא גם דעת הרמב"ם, ואם כן אף אם חי י"ב חודש פטור מפדיון דהמוציא מחבירו עליו הראיה. יד אברהם שם

[20] ולא דמי למה שנתבאר בא"ח סי' רכ"ג ס"ב דאע"ג דמת אביו מברך שהחיינו על הירושה דשאני התם כיון דזוכה לירושה משא"כ הכא. ש"ך שם יז

[21] מ"ב סי' של"ט סקכ"ז ובשה"צ שם בשם רוב הפוסקים

[22] שיטת היראים מצוה ק"מ וכ"פ הב"ח והש"ך ביו"ד סי' ש"ה ועי' באשכול ה' פדה"ב שהביא ג"כ דעה זו ודחאה.

[23] שכל שעה יש בה תתר"ף חלקים

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu

להמתין ג"כ עד כ"ט י"ב תשצ"ג[24]. ולכן נוהגין[25] שלא לפדות בלילה דלפעמים לא נגמר עדיין כ"ט י"ב תשצ"ג. ויש נוהגין לפדות אחר חצות[26] משום דבבקר ג"כ לפעמים לא נשלם עדיין כ"ט י"ב תשצ"ג כגון בלילות קצרים והוא נולד סמוך לשקיעה.

אבל א"צ להמתין[27] ל' מעל"ע מזמן הלידה, ואם נולד בין[28] השמשות מונין לו ל' יום מיום שלאחר הלידה. אולם אם עבר ופדה הבן הבכור ביום שלשים לאחר ששלמו לו כ"ט י"ב תשצ"ג חוזר ופודהו ביום שלשים ואחד בלי ברכה.

ומיד בהגיע[29] הזמן יפדנו שלא ישהה המצוה. ואם עדיין לא מלוהו ימולו אותו קודם הפדיון אבל אם א"א למול מיד אין ממתינין עם הפדיון[30].

ואם חל בשבת או ביום טוב אפי' ביום טוב שני של גליות אין פודין אותו[31] ולכן ימתין עד אחר השבת ויפדנו במוצאי שבת.

ה. הכל מודים לענין אבילות יום שלשים כיום שלפניו

תינוק שמת[32] בתוך שלשים יום ויום שלשים בכלל, אין מתאבלים עליו אפילו גמרו שערו וצפרניו, אא"כ ידוע שכלו לו חדשיו, כגון שבעל ופירש, ונולד חי לט' חדשים גמורים[33], ואפילו מת ביום שנולד מתאבלים עליו. ואם מת אחר שלשים יום מתאבלים עליו, אא"כ נורע שהוא בן ח' חדשים.

י"א שתינוק שמת ביום שלשים ואחד ללידתו, אף שעדיין לא עברו שלשים יום שלמים מתאבלים עליו[34], וי"א שצריך שיעברו שלשים יום שלמים מעת לעת[35].

---

24 שה"צ סי' תקס"ח אות כ"ד

25 הגהות רעק"א ביו"ד סי' ש"ה

26 עי' פה"כ ע' קמ"ג ושמעתי בשם מרן החזו"א זצ"ל שצוה לפדות בבקר

27 שו"ת רעק"א תנינא סי' כ"ב ודלא כהחולקים ועי' פה"כ ע' ק"מ קמ"א ומש"כ רבנו גרשום בבכורות מ"ט א' דצריך ל' יום ומחצה צל"ע.

28 פה"כ ע' קנ"א

29 יו"ד סי' ש"ה סי"א

30 גליון מהרש"א ר"ס ש"ה ואם כהן יש לו למול בן ולפדות עי' בפה"כ ע' קס"ז קס"ח כמה פרטים בזה

31 דהוי כמקח וממכר ועוד דהוי כפורע חובו בשבת ואפי' בכלי ששוה ה' סלעים אין לפדות וגם אין ליתן המעות לכהן בע"ש שיחול בשבת לפי שיפסיד הברכה. עיין או"ח שלט ד ובמ"ב שם

32 שו"ע ונו"כ שעד ח

33 פ"ת שם ט ובתבואות שור סי' ט"ו ס"ק ט"ו כתב דצריך שיעברו עליה רע"ג ימים עם ימי הקליטה.

34 פ"ת שם ח משו"ת חת"ס

35 שו"ת שו"מ מד"ת ח"ג י חושו"ת רב פעלים ח"א נא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu

קטן דלא[36] קים לן שכלו לו חדשיו, שמת בתוך שלשים או אפילו ביום שלשים אין קורעים עליו, אבל אם מת ביום השלשים ואחד אע"פ שאין שלשים יום שלמים מלידתו קורעים עליו[37], ואם קים לו שכלו חודשיו אפילו מת בתוך ל' קורע ומתאבל עליו[38].

ו. הלכה כדברי המיקל באבל

כבר התבאר במסכת מו"ק דף יח. שבכל מקום שנחלקו הפוסקים בהלכות אבלות הלכה כדברי המיקל, וכבר כתבו הפוסקים דלא אמרינן הלכה כדברי המיקל באבל במקום שהמנהג להיפך. ולכן אם נהגו להחמיר, אין לומר הלכה כדברי המקל באבל[39].

הלכה כדברי המיקל באבל, הוא גם במחלוקת בפוסקים[40]. וגם כנגד רוב הפוסקים[41].

---

[36] שו"ע ונו"כ שמ ל

[37] שו"ת חת"ס יו"ד שמג

[38] ש"ך שם מג

[39] שו"ת יביע אומר חלק א' (חלק יורה דעה סימן כט אות ו)

[40] בתוס' לקמן (כד.) ד"ה הכי, שכתבו בשם בה"ג, דהא דקי"ל הלכה כהמיקל באבל, הני מילי במחלוקת של תנאים, אבל במחלוקת אמוראים לא אמרינן האי כללא. וכ"כ התוס' כתובות (ד סע"א). וכ"כ הרא"ש (פ"ק דכתובות סי' ז). והמרדכי כאן (סי' תתק"ו). וכ"כ רבי יצחק בן גיאת בס' מאה שערים ח"ב (הל' אבל עמוד ס) בשם רבינו האי גאון. וכ"כ הריטב"א בחי' למו"ק (יח א) ד"ה דאמר שמואל. ובשו"ת מהריט"ץ (סי' עח) ד"ה והשתא, הביא דברי התוס', וכתב, ולפ"ז כל שכן שאין לומר הלכה כהמיקל באבל במחלוקת הפוסקים. וכ"כ בשו"ת מהרשד"ם (חיו"ד ס"ס רא). ובשו"ת מהר"א ששון (ס"ס קסז). ע"ש. אולם מרן הב"י יו"ד (ס"ס שצו) משמע שאף בפוסקים אמרינן הלכה כהמיקל באבל. וכן כתב עוד בבית יוסף (ס"ס שמב). ע"ש. וכן בב"י (סי' שפז) והכנה"ג חאו"ח (בסוף הספר, בכללי הפוסקים אות צא), ואני דקדקתי בתשובתי, מדברי הבית יוסף בכמה מקומות, ומוכח דס"ל דאף בפוסקים הלכה כד' המיקל באבל. עכ"ל. גם בכנה"ג יו"ד (סי' שפז הגב"י אות א) וכ"כ בשו"ת משאת בנימין (סי' ע). וכן נראה בשו"ת מקור ברוך (סי' לא). וכן העלה בשו"ת גנת ורדים (חיו"ד כלל ה סי' י). וכ"כ בשלחן גבוה א"ח (סי' תקמח ס"ק לג) בד' מרן הש"ע. ע"ש. וע' בשו"ת זרע אמת ח"ב (סי' קסא) מ"ש בזה. ע"ש. גם מרן החיד"א בברכי יוסף יו"ד (סי' שצז סק"ג) כתב, וכ"כ בשו"ת מחזה אברהם די בוטון (סי' טז אות ט). ובשו"ת אהל יצחק חסיד (חיו"ד סי' לו ולז). ע"ש. גם בשו"ת משנת רבי אליעזר ח"ב (חיו"ד ס"ס כג) כתב, וכלל מוסכם הוא שהלכה כדברי המיקל באבל אפילו בפוסקים. ע"ש. וכן בשו"ת דבר משה (חיו"ד סי' עז ופ'). ובשלחן גבוה (סי' תב ס"ק יב). ובשו"ת חיים שאל ח"ב (סי' כג). ובס' חינא וחסדא ח"א (דף נט ע"א). ובספר ימי שלמה קמחי (דף קסט ע"ב). ובשו"ת רב פעלים ח"א (חיו"ד סי' נ). וע' בספר בית אהרן (מע' אבל אות ד דל"ה ע"א). ובשדי חמד (מע' ה כלל קיח). וע"ע במש"כ בשו"ת שו"ת יביע אומר חלק ו (חיו"ד סי' לד אות ד).

[41] שו"ת יביע אומר ח"ו (חלק יורה דעה סי' לד אות ד)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu

"הלכה כדברי המיקל באבל" נקטינן שהוא אפילו ביחיד במקום רבים, והני מילי באבלות, אבל באנינות הלכה כרבים[42].

לא אמרינן "הלכה כדברי המיקל באבל" נגד דעת מרן השלחן ערוך[43]. ומכל מקום במקום שנהגו להקל, או במקום מצות תלמוד תורה אמרינן הלכה כדברי המקל באבל אף נגד מרן השלחן ערוך[44].

הלכה כדברי המיקל באבל, הוא אפילו ביום הראשון לאבלות, שלפי דעת הגאונים האבלות היא מן התורה, ועם כל זה אמרינן הלכה כדברי המיקל באבל[45].

הלכה כדברי המיקל אמרינן גם לגבי תספורת[46].

ז. מת האב בתוך שלשים בחזקת שלא נפדה עד שיביא ראיה שנפדה לאחר שלשים יום בחזקת שנפדה עד שיאמרו לו שלא נפדה

מי שהוא בספק[47] אם חייב בפדיון אם לא, פטור, שהכהן הוי לגבי מעות אלו מוציא וקי"ל המוציא מחבירו עליו הראיה.

מכל מקום אם מת האב בתוך שלשים יום אוקמינן ליה אחזקתיה, והרי הבן בחזקת שלא נפדה עד שיביא ראיה שפדאו אביו, ואם מת האב לאחר[48] ל'

---

[42] שם

[43] וכמ"ש בשו"ת דברי אמת (סי' ב). ע"ש. ואכמ"ל]. וכן העלה הגאון רבי אפרים לניאדו בשו"ת דגל מחנה אפרים (חיו"ד ס"ס ב), שאין לומר הלכה כהמיקל באבל נגד דעת מרן. ע"ש

[44] שו"ת יביע אומר חלק א' (חלק יורה דעה סימן כה אות יב). וחלק ב' (דף קצח טור ב, חלק יורה דעה סימן כו)

[45] שו"ת יביע אומר חלק ד' (חלק יורה דעה סימן כח אות ו).

[46] שם

[47] שו"ע ונו"כ יו"ד שה יד

[48] ובמת ביום שלשים יש לעי' אם לדמות לחוב דפסקי' בחוה"מ (סי' ע"ד) דעביד אינש דפרע ביומא דמשלם זמניה או דהכא גרע דהחיוב אינו ודאי דדלמא ימות הולד בו ביומו ויפטר וע' תוספות (פ"ק דבתרא דף ה') אח"כ ראיתי בשיטה מקובצת בב"מ (פרק השואל) כתב בשם הרמ"ך דביום ל' בחזקת שנפדה וצ"ע לדינא. חי רע"א שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu

יום הרי הבן בחזקת שנפדה, דמסתמא אוקמינן לאב אחזקתיה שלא החמיץ המצוה עד שיוודע[49] שצוה האב בשעת מיתה ואמר שלא פדאהו.

ח. הוא לפדות ובנו לפדות הוא קודם לבנו

כבר התבאר במסכת קידושין דף כט: שמי שמוטל עליו לפדות עצמו ואת בנו אם אין[50] לו אלא חמשה סלעים יפדה את עצמו בהן דמצוה דגופיה עדיפא.

ט. הפודה את בנו בתוך שלשים יום ... מעכשיו אין בנו פדוי לאחר שלשים יום ואיתנהו למעות ודאי בנו פדוי ... לאחר שלשים יום ונתעכלו המעות ... בנו פדוי

כבר התבאר לעיל דף יב: שהפודה את[51] בנו הבכור ונתן המעות לכהן בתוך ל׳ יום אם אמר ליה שיחול הפדיון מעכשיו אין בנו פדוי, ואפי׳ המעות עדיין בעין[52], דהא אין הפדיון חל תוך ל׳ יום[53] והמעות במתנה נתן לו[54].

---

[49] לשון המתניתין [בכורות מט, א] עד שיאמרו לו שלא נפדה, וכתב רש״י ז״ל [ד״ה עד שיאמרו] ובאמירה סגיא שצוה אביו, ולא בעי עדות גמורה. גל׳ מהרש״א שם

[50] שו״ע ונו״כ שם טו

[51] רמב״ם הלכות ביכורים פרק יא הלכה יח, שו״ע ונו״כ שה יג

[52] ש״ך סי׳ ש״ה סקי״ח

[53] לבוש וט״ז שם

[54] ואפשר דא״צ הכהן להחזיר המעות כי ברצונו נתן לו. פ״ת שם

ואם אמר לאחר ל' יום יחול הפדיון[55], בנו פדוי[56] ואף על פי שאין המעות קיימים[57] לאחר ל' יום[58]. ויש אומרים[59] שדוקא אם המעות קיימים בנו פדוי, ואם אינן קיימין או שהחזירן לאב תוך ל'[60], אפילו בדיעבד אין בנו פדוי וצריך לחזור ולפדותו. וטוב להחמיר לחזור ולפדותו בלא ברכה.

ולכתחלה[61] אין לפדותו כלל תוך ל' יום ואפי' יהיו המעות בעין אח"כ.

י. אקידושי אשה התם לאו אף על גב דנתעכלו המעות הוו קידושיט

כבר התבאר במסכת נדרים דף כט: וקידושין דף נט: שהאומר לאשה[62] הרי את מקודשת לי בפרוטה זו לאחר שלשים יום, אף על פי שנאכלו המעות[63] תוך השלשים יום וכשהגיעו זמן קידושין לחול אין מעות אלן בעולם אפילו הכי היא מקודשת לאחר שלשים יום[64].

---

[55] ואם נתן לכהן סתמא ולא אמר מעכשיו ולא לאחר ל' יש דעות בזה וטוב להחמיר ואם נתן לכהן סתמא ואמר אח"כ שטעה וסבר שפודים תוך ל' או שטעה במנין הימים וסבר שכבר יום ל"א יש ג"כ דעות בזה וטוב להחמיר ולפדותו שוב בלי ברכה. פה"כ ע' קס"ד בשם חכמ"א ועי' ט"ז וש"ך בזה

[56] אם פדאו אחר כ"ט י"ב תשצ"ג ועדיין לא מלאו ל' יום ואמר שיחול אחר ל' י"א שיש להקל בזה. פ"ת סקכ"ד

[57] לפי שהשעבוד עדיין קיים ואם אינו פדוי יצטרך להחזיר ולכן מהני כמו בקדושין. עיין תוס' יבמות צ"ג א' ד"ה קנוי'

[58] א כן הוא הנוסח בטור, וכתב עליו הב"י משום דהלכה כשמואל דאמר הכי [בכורות מט ע"א], וכן כתב ג"כ בשלחן ערוך. ועיין בלבוש שכתב ותימה דהא בהדיא איתא בגמרא משמיה דשמואל איפכא שאינו פדוי וכן מוכח כל הסוגיא שם.

[59] רמ"א

[60] ובזה י"א שלכו"ע אינו פדוי. פה"כ ע' קס"א בשם רי"ט אלגזי.

[61] ד"מ שם

[62] שו"ע ונו"כ אבהע"ז מ א

[63] עיין בתשו' רבינו עקיבא איגר ס"ס ר"ד שנסתפק דאולי דוקא באכלה או בנאבדו ממנה שלא באונס דאילו חזרה מהקידושין היתה חייבת לשלם מש"ה מקודשת אבל בנאבד באונס דפטורה מלשלם לדידן דקיי"ל כר"נ בב"מ דף מ"ג ע"א דמשום היתר שמוש אינו חייב באונסין עד שישתמש יש לומר דאינה מקודשת וסיים דצ"ע לדינא ע"ש ועיין בח"מ ס"ס קצ"א בסמ"ע ובט"ז שם וע' בהגהות יד אפרים מ"ש בזה. פות שם א

[64] מאי טעמא דהך פרוטה לא דמי למלוה ולא דמי לפקדון, לא דמי למלוה דנימא המקדש במלוה אינה מקודשת, לא דמי דמלוה להוצאה נתנה, כלומר מלוה משעה ראשונה שלה היא להוציאה בכל מה שתרצה על מנת לשלם לו, וכשהוא מקדשה בה לא מידי יהיב לה ובמאי תתקדש שתקנה עצמה לו בו, אבל הכא שמתחלה על דעת קידושין נתן לה, אף על גב דהשתא כי מטי זמן למיחל הקידושין ליתנהו לזוזי בעולם מ"מ מעיקרא מקניא ליה נפשה בהנהו זוזי דיהיב לה שלא על מנת להחזיר, ואפילו אם יחזור בו הוא אינה חייבת להחזיר כמו שיתבאר, וכי קא אכלה לקידושין דידה קאכלה, ואף על פי שאם תחזור בה היא תהא חייבת

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu

אולם אם חזר בו הוא, או היא, תוך השלשים יום אינה מקודשת, אלא שאם חזר בו הוא אינה צריכה להחזיר המעות[65], וכשתחזור בה היא צריכה להחזיר המעות, שהרי לא למתנה נתן לה אלא על מנת להתקדש לו בו.

ודוקא בקידושי כסף, אבל בקידושי שטר אם נקרע או נאבד קודם הזמן אינה מקודשת כיון שבשעה שחלו הקידושין אינו בעולם[66], אולם אם יש בנייר שוה פרוטה הרי היא מקודשת דהו"ל כמקדש בכסף[67].

דף מט:

יא. הכל מודים היכא דליכא אלא חמש סלעים הוא קודם לבנו ... דמצוה דידיה עדיף ... דאיכא חמש משועבדות וחמש בני חורין ... מלוה הכתובה בתורה לאו ככתובה בשטר דמיא הלכך מצוה דידיה עדיף

כבר התבאר במסכת קידושין דף כט: היה הוא לפדות[68] ויש לו בן לפדות, ויש לו כדי שניהם, יפדה עצמו תחלה, אע"ג שעל ידי זה יעבור יום שלושים ואחד, ואחר כך יפדה את בנו.

ואם אין לו אלא חמשה סלעים יפדה את עצמו בהן דמצוה דגופיה עדיפא.

להחזיר המעות, מכל מקום הדבר ברשותה הוא ולכי מטא זימנא מקדשה בההיא הנאה, מה שאין כן במלוה דמתחלה לא הוה לה הנאה מיניה כשהוציאה דהא על דעת לשלם הוציאה, ועכשיו אין דבר בעולם להתקדש בו. ולפקדון נמי לא דמי דנימא אם נתאכל כולו ולא נשתייר בה שוה פרוטה בשעה שחלין הקידושין אינה מקודשת, דפקדון כי מתאכיל ברשותיה דמריה מתאכיל ולא דידה הוה והאי ברשותא דידה מתאכיל ודידה הוה לפיכך כשיגיע הזמן מקודשת בו. לבוש שם וט"ז א ח"מ וב"ש א

[65] להר"ן א"צ להחזיר הקדושין. ולתשובת הרא"ש ומהרי"ט צריכה להחזיר הקדושין אפי' אם הוא חוזר ב"ש שם ב

[66] דשטר אינו אלא מילי בעלמא ועוד שבכסף הוא בעין כיון שהיא צריכה להחזיר אבל בשטר אם נאבד או נקרע לא נשאר כלום אחר ל' יום וה"ה אם השטר בעין ואינו ברשותה אם מונח בר"ה. ב"ש שם ג

[67] כי דעתו גם על הנייר, ט"ז שם ב וב"ש ג

[68] שו"ע ונו"כ שם טו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu

הלכות הדף היומי
מסכת בכורות

אם אין לו[69] נכסים בני חורין כדי פדיון כגון ששעבד כל נכסיו עד שלא נשאר לו ה׳ סלעים בני חורין, אין הכהן גובה מן המשועבדים, אף על פי שקדם חוב הפדיון לחוב הבעל חוב, דקי״ל מלוה הכתובה בתורה לאו ככתובה בשטר דמיא. אלא כמלוה על פה שאינו גובה מן הלקוחות[70].

יב. חמש סלעים של בן במנה צורי

כבר התבאר במסכת קידושין דף יא: שנאמר[71] בפרשת בא ובפרשת קרח (שמות פרק יג פסוק ב) קַדֶּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל רֶחֶם בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָדָם וגו׳, (במדבר פרק יח פסוק טו טז) כָּל פֶּטֶר רֶחֶם לְכָל וגו׳ בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה יִהְיֶה לָךְ אַךְ פָּדֹה תִפְדֶּה אֵת בְּכוֹר הָאָדָם וגו׳. וּפְדוּיָו מִבֶּן חֹדֶשׁ תִּפְדֶּה בְּעֶרְכְּךָ כֶּסֶף חֲמֵשֶׁת שְׁקָלִים בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה הוּא. הרי מצות עשה על כל איש מישראל לפדות את בנו שהוא בכור לאמו, אפילו אינו בכור לאביו. והפדיון הוא בעד חמשת שקלים, ושיערו חכמים שהם ק״כ מעים והם שלשים דרהמים כסף מזוקק או שיווי השיעור הנ״ל, שהוא תשעים גרם כסף.

אולם לפי המנהג שנהגו מדורי דורות בירושלים, יש לתת שלשים ואחד דרהם כסף טהור[72], או שיוויו, שהוא כתשעים ושלש גרם כסף טהור.

---

[69] שו״ע ונו״כ שם טז

[70] ט״ז שם טז ש״ך שם כא, ועיין ביאור הגר״א כט

[71] שו״ע ונו״כ יו״ד שה א

[72] והנה הגרא״ח נאה כתב, ששיעור הדרהם הוא שלשה גרם וחמישית. וכן כתב בספר זכרי כהונה (מערכת ח׳ אות יט). אבל לאחרונה יצא לאור קונטרס רביעית הלוג, תדפים מקובץ בית אהרן וישראל, להרה״ג רבי יהודה מרגולין, ושם (עמוד יג) כתב, שאחרי מחקר שבאוסף המוזיאונים מכל המטבעות ברחבי העולם שבתוכם נמצא מספר רב של דרהמים מכל התקופות, ומכל מטבעות הדרהם שבתקופת הרמב״ם לא נמצא כמעט מטבע דרהם יותר משלשה גרם, ומכאן יש להוכיח שאין לשער משקל הדרהם כפי שהיה סבור הגר״ח נאה לשער, שהוא גרם וחמישית, אלא הוא 3 גרם. הליכות עולם חלק א׳ עמוד רצא. וראה עוד באורך במאור ישראל ח״ב עמוד צה – צו. וזה דלא כמו שנתבאר בשו״ת יחוה דעת ח״א (עמ׳ נ׳), וח״ג (ס״ס יב), וח״ד (סי׳ נד). וילקו״י חלק ג׳ (מהדו״ק) בכמה דוכתי. וע״ע בשו״ת זבחי צדק חלק ב׳ (סימן כז) אמנם הסמ״ע בחו״מ (סי׳ פח) כתב לפקפק ע״ז, שבזה״ז אין די בשיעור זה, לפדיון הבן. וכ״כ הב״ח, שיש לתת שיעור שאין בו ספק לכולי עלמא. ע״ש. ועפ״ז כתב הראשון לציון הגאון רבי מיוחס בכר שמואל בספר פרי האדמה, שהמנהג בירושלים דור אחר דור להחמיר ולתת שלשים ואחד דרהם כסף מזוקק למצות פדיון הבן, ולפ״ז השיעור יהיה כתשעים ושלש גרם כסף טהור. גם בנתיבי עם (סי׳ שה ס״א) כתב, שפודין בשלושים דרהם כסף מזוקק, שהם כמאה גרם כסף מזוקק. ומחיר הכסף לא קבוע וכו׳. וכמבואר כ״ז בשו״ת יחוה דעת ח״ד (דף רע״א סימן נד). ע״ש. ועיין ילקוט יוסף שובע שמחות ב אות מא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח״ן 22887389 | ובטל׳ 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu

הלכות הדף היומי
מסכת בכורות

ויש לעקוב תמיד אחר מחיר כסף טהור, ולתת לפדיון הבן בהתאם למחירו המשתנה בשוק, שיעור של כתשעים ושלש גרם כסף טהור. (כולל מס ערך מוסף וכדומה)

א. שלשים של עבד

שור מועד שהמית עבד או שפחה כנענים משלם כופר וכופר[73] העבדים בין גדולים בין קטנים זכרים או נקבות הוא הקנס הקצוב בתורה בפרשת משפטים (שמות כא פסוק לב) אִם עֶבֶד יִגַּח הַשּׁוֹר אוֹ אָמָה כֶּסֶף שְׁלֹשִׁים שְׁקָלִים וגו׳ ומשלם שלשים סלע כסף יפה בין שהיה העבד שוה מאה מנה בין שאינו שוה אלא דינר.

ב. חמשים של אונס ושל מפתה

מי שפיתה בתולה[74] קונסין אותו משקל חמשים סלעים של כסף מזוקק[75], וזה הוא הנקרא קנס, וכן אם אנס אותה, וקנס זה מצות עשה של תורה שנ׳(דברים כב פסוק כט) וְנָתַן הָאִישׁ הַשֹּׁכֵב עִמָּהּ לַאֲבִי הַנַּעֲרָ חֲמִשִּׁים כֶּסֶף וגו׳.

ג. ומאה של מוציא שם רע

המוציא[76] שם רע על בת ישראל ונמצא הדבר שקר לוקה שנ׳ (שם פסוק יח) וְיִסְּרוּ אֹתוֹ, ונותן לאביה משקל מאה סלעים כסף מזוקק[77], שנאמר (שם פסוק יט) וְעָנְשׁוּ אֹתוֹ מֵאָה כֶסֶף וְנָתְנוּ לַאֲבִי הַנַּעֲרָה כִּי הוֹצִיא שֵׁם רָע עַל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל וגו׳.

ד. כולם בשקל הקודש במנה צורי

---

[73] רמב״ם הלכות נזקי ממון פרק יא הלכה א
[74] רמב״ם הלכות נערה בתולה פרק א הלכה א
[75] משנה בפרק יש בכור (בכורות דף מ״ט:) חמשים של אונס ומפתה בשקל הקדש במנה צורי. כסף משנה שם
[76] רמב״ם שם פרק ג הלכה א
[77] משנה פרק יש בכור (בכורות דף מ״ט:) מאה של מוציא שם רע בשקל הקודש במנה צורי. כסף משנה שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח״ן 22887389 | ובטל׳ 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu

הלכות הדף היומי
מסכת בכורות

מנין כסף[78] האמור בתורה באונס ובמפתה ובמוציא שם רע והורג עבד הוא כסף הוא שקל הנאמר בכל מקום בתורה, ומשקלו שלש מאות ועשרים שעורה[79], וכבר הוסיפו חכמים עליו בימי יחזקאל הנביא[80], ועשו משקלו כמשקל המטבע הנקרא סלע בזמן בית שני, שהוא כ"ד מעין ולא כשקל הקדש שהוא רק כ' מעין, וכמה הוא משקל הסלע שלש מאות וארבע ושמונים שעורה בינוניות[81].

ה. וכולן נפדין בכסף ובשוה כסף

חמש סלעים[82] של פדיון הבן ניתנים לכהן בין בכסף בין בשוה כסף מן המטלטלין שגופן ממון[83] כענין השקלים, ויכול לפדות בבעלי חיים. וכן יכול לפדות מקצתו בכסף ומקצתו בשוה כסף[84].

לפיכך אין פודין בקרקעות ולא בעבדים מפני שהן כקרקעות ולא בשטרות לפי שאין גופן ממון כמבואר להלן דף נא. ואם פדהו בהן אינו פדוי.

וכבר התבאר במסכת קידושין דף ח. שהפודה את[85] בנו בכורו ונתן לכהן כלי או כל שוה כסף, שאינו שוה בשוק ה' סלעים וקבלו הכהן בה' סלעים שאמר לדידי שוה לי ה' סלעים וי"א[86] אף על פי שלא אמר. הרי בנו פדוי, והוא שישוה חמשה סלעים לשום אדם[87].

---

[78] רמב"ם הלכות שקלים פרק א הלכה ב

[79] . שהרי מעה משקלו ט"ז שעורות כמו שיבאר רבנו בסמוך ושקל הוא עשרים מעה הרי ש"כ והיינו כסף מזוקק בלי תערובות כלל.

[80] תוס' ב"ב צ' א' ועיין רי"ט אלגזי בכורות פ"ח סי' ע"ט בשם שטמ"ק בשם תלמידי ר"י מתוספתא שבאונס ומפתה לא הוסיפו

[81] שהוא כ"ד פעמים ט"ז וכנ"ל ולפ"ז הוא תשס"ח פרוטה שהרי פרוטה הוא חצי שעורה ומחצית השקל הוא שפ"ד פרוטות וכ"כ ברוקח עה"ת פ' תשא.

[82] רמב"ם הלכות ביכורים פרק יא הלכה ו, שו"ע ונו"כ שה ג

[83] ולענין אם יכול לפדות בפירות שביעית ובהקדש ובמתנות עניים ובתרומות ומעשרות ובגנבה וגזלה. עיין מנ"ח מצוה שצ"ב

[84] עה"ש

[85] שו"ע ונו"כ יו"ד שה ה

[86] הגהות מחנה אפרים וטעמו דכיון שקבלו בפדה"ב הוי כאלו אמר.

[87] ודעת הרמב"ם הלכות ביכורים פרק יא הלכה ז שאינו צריך שישוה לכל אדם ועיין דרך אמונה שם ג שכתב שדעת רוב הראשונים דדוקא במי שדרכו להתייקר לפעמים בדבר כזה ולשלם יותר מדמיו עד ה' סלעים מפני

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu

ואם אינו שוה חמשה סלעים לשום אדם, י"א[88] שאינו פדוי וחוזר ומברך דלאו כלום עבד, אם לא שחזר ופדה תוך כדי דיבור לברכה, וי"א[89] שהרי זה פדוי.

ו. חוץ משקלים

מצות עשה מן התורה ליתן כל איש מישראל מחצית השקל כסף בכל שנה ושנה, ודוקא מטבע של כסף[90] ולא מעות ופרוטות של נחשת ויש[91] מסתפקים בזה.

מיהו לכ"ע[92] יכול להפריש פרוטות למחה"ש וחל ע"ז הקדש אבל כשיכנס לגזבר יחללם על כסף[93].

ולכו"ע אין יכול להביא שוה כסף ואפי' חתיכות זהב וכסף רק מטבע טבועה[94] וי"א[95] דיכול להביא זהב אפי' אינו טבוע וי"א דדוקא בתקלין חדתין אבל בתקלין עתיקין יכול להביא מרגליות ושוה כסף.

שצריך לו ביותר אז מהני מה שאומר לדידי שוה לי אבל לא במי שאין דרכו להתייקר בזה ויש מחלקין דבסודר שאין דרך בנ"א להתייקר וכן כל כה"ג בזה צריך דוקא אדם חשוב שצריך לזה ואז מועיל כשאומר לדידי שוה לי אבל בשאר דברים שצריך לכל אדם ודרכן להתייקר לפעמים כל אדם נאמן לומר לדידי שוה לי וי"א דאדם חשוב א"צ שיאמר לדידי שוה לי אלא כיון שלוקחו בה' סלעים לפדה"ב מהני אבל אדם שאינו חשוב צריך שיאמר לדידי שוה לי.

[88] ערך לחם להריק"ש שם.

[89] דעת הט"ז והש"ך שם ה, משמע שאפי' אינו שוה לשום אדם כיון שהכהן מקבלו בפירוש בעד ה' סלעים ה"ז פדוי , וכך למדו בדעת הרמב"ם ביכורים פרק יא הלכה ז, ועי' בר"י קורקוס שמצדד דרק בדיעבד מהני לדעת הרמב"ם

[90] עה"ש ועי' בפי' רבנו גרשום בכורות נ"א א' דמשמע דאפי' מטבעות של זהב אין להביא אם לא מפני משאוי הדרך הקילו.

[91] במנ"ח מצוה ק"ה כתב דאפשר שיכול ליתן פרוטות בשויות חצי שקל ובלבד שיהיו מטבעות טבועות ועי' בפי' תלמיד רשב"ש במשנה דשלחנות יושבין מש"כ שאפשר להביא כל המטבעות ואפי' של חו"ל דכל המטבעות היו יוצאין בירושלים כמ"ש בב"ק צ"ז ב' וע"ש בתוס'

[92] עה"ש והוכיח כן ממשנה פ"ב דשקלים ולשון רבנו לקמן פ"ג הי"ג נותן מהן י"ל דהכונה שנותן מהן ופורטן על הכסף ונותן לגזבר ובזה נדחית ראיית הישועות מלכו שם.

[93] בכורות נ"א ב' ירו' רפ"ב דשקלים ורא"ש שם.

[94] תלמיד רשב"ש רפ"ב דשקלים ע"ש

[95] ריבב"ן ומפרש כן בירושלמי

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu